

A KÁLYHA

Szenet emészt ásitó gyomra.
Nyáron feledve áll a szoba bus sarkában,
Befőttes üvegeket rak rá az anyám, fehér oldalát
Megsimogatja. A círádákon lassan gyülik az idők névjegye: a por.
Ősszel jön a kályhás, köhögős, öreg bácsi, agyagot vesz,
Fülméri, nézi, a belsejét nagy gonddal kikapasztja.
A kályha élni kezd, — szikrát vet szája,
Fütlől is, ha odakünt kemény idő van.

— Szél, szél — panaszodunk, de azért farkasszemet
Nézünk a lánggal, mely mégis jó, hiszen a hóból
Nem építhetünk lakást s a vihart
Sem szűrhetjük le engedelmes poézisnak.
Az egész világ hűtlen lett hozzánk,
Csak egy maradt itt, fogjuk rá, emlék,
Utánzat csak és merő visszhang,
De meleget adó, a kályha. TAMAS LAJOS.

Simándy Pál

Naplója

A szociális kérdés.

— Két ember együtt, ez a leg súlyosabb szociális probléma.

A nő.

Felelőség: A biblia szerint tehát Isten utolsónak a nőt teremtette? ...

Férj: Igen, fiam, a nő az Isten leg-utól-só teremtménye...

Társ szerző.

Karinthy megkérdezték, hogy a Földnélküli Jánosban mi az ő és mi a Lengyel Menyhért része.

Karinthy nyomban válaszolt:

— Egyszerű az elosztás; ami jó van a darabban, azt én irtam, a többi a Lengyel.

Könyvhét.

Szlovenszkói könyvhét! Tánccsalátsággal egybekötve.

Istenem! Nem fogom elfelejteni soha: milyen jót is táncoltunk a magyar irodalom egészségére Füleken.

Hanem, igaz, könyvet, azt nem adtunk el.

Feminizmus.

A nők minden életpálya iránt egyforma képességgel és érdeklődéssel bírnak: nem érdekli őket egy sem, mert egyformán nincs képességük egyik iránt sem. Mindent hivatalt és mesterséget — nagyon helyesen — átmeneti állapotnak tekintenek: váró szobának, ahonnan a mesebeli királyfi érkezik, hogy egy derült napon elragadja őket és megszabadítsa a pálya gyötrelmeiből.

Ködös, vasárnap délután ...

... Emlékszel-e még, óh kis bátránóm (vajjon merre vagy most?),

mikor ott Igriciben a Matota partján harminc évvel ezelőtt fiuk és lányok összefogódtunk, körben forogtunk és úgy énekeltünk:

Az ibolyát akkor szedik,
mikor reggel harmat esik,
a legénynek akkor adják,
mikor a tehenet hajtják ...? ...

Mikor még nem voltam könyvkereskedő, volt időm, de nem volt könyvem. Mikor könyvkereskedő lettem, volt könyvem, de nem volt időm. Így maradtam tudatlan.

Nézegetem a szlovenszkói írók arcképcsarnokát és elgondolkozom:

— Milyen jól állhat a szépirodalom ügye Szlovenszkon, ahol ennyi szép író él!

(Igazuk volt, ha engem nem vettek bele.)

Egyik tanulmányomban arról beszéltem, hogy a szerelem kérdésében senki olyan mélyre nem tekintett még, mint a magyar lélek. Pontosan ezeket irtam erről a kérdésről:

„Nincs a világnak még egy népe, amelynek vezérlő szellemei annyit küzdenének ezzel a problémával, amelyiknek annyira fájna ez a seb, amelyik olyan mélyen látna bele a nagy szakadékba, amit a férfi és a nő közé vágott a teremtés, mint — a magyar.“

Erre a cikkemre választ kaptam. A válasz szememre veti, hogy elhajítottam a sulykot. Ibsen, Strindberg, Schopenhauer, Weininger: semmi? kérdezi tőlem a válasz írója.

Ibsen, Strindberg, Schopenhauer, Weininger, valóban, nem semmi. Ezeket a neveket helyesen sorakoztatja fel ellenem a válasz. Én azonban arra gondolok, hogy ennyi súlyos nevet egymagából a magyar irodalomból is össze tudok hordani. Akiknek mélyen fáj ez a kérdés. Akik talán még mélyebben láttak bele a problémába, mint a felsorolt nevek.

Ki fogta még meg a világirodalomban olyan zseniális tömörséggel a férfi és nő tragédiáját, mint Karinthy ebben az aforizmájában:

„Férfi és nő hogyan érthetnék meg egymást, amikor mindkettő más akar: a férfi nőt és a nő férfit?“

Ki gyöttrődött még annyit a szerelem örömeivel és fájdalmaival, mint Ady, hogy végül mindent összefoglaljon ebben a zseniális megismerésben: a *magunk* szerelme?

Ki fedezte fel Móric Zsigmond előtt az embernek azt a tragikus szerelmi meghatározottságát, amit ő így jelölt meg: a magyar ember két asszonyu!?

Ki rajzolta még meg a világirodalomban olyan teljesen és tökéletesen a nő jelentőségét a férfi életében, mint Madách az Ember tragédiájában?

És most még csak Katonát hadd idézzem; azzal a mondatával, aminek a felfedezése annak idején valószínűleg megdöbbentő élmény volt számomra. A féltékeny Bánk bán szavára célzok. A Bánk bánra, akinek akkor is ki kellett mondania ezt a kétségbeejtő és észbontó itéletet, ha hitt Melindája őszinteségében:

„Ottó s Melinda egyaránt-örültek.“